

קובץ

הערות וביאורים

בלקו"ש, בשיחות, בנגלה ובחסידות

שביעי של פסח - אחרי

גליון לד (שלו)

יצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראַי עוועניו • ברוקלין, ניו יאָרק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושש לבריאה

ת-ו-כ-ו-ה-ע-ג-ג-ג-ס

הגדה של פסח

שכירת האפיקומן ד
חה"פ נקבע מצד יציאת מצרים ולא כסוכות -
שנקבע מצד המצוה ד

מכתב כלל

סור מרע ועשה טוב בלצ"מ ובעבודת ה' ז

לקוטי שילוח

מקור מרמ"א להיתר להריקוד ומחילת כף בשבת -
ויו"ט, לכתחילה ז
מקדיש קרבן שיתכפר בו חכרו מל הבעלים ח
מתכפר עושה תמורה ל
בהל' מעשה הקרבנות אילרי בדיני נדר יא

שילוח

גר תושב במלאכת שבת יא
משה רבינו אס נכנס בקה"ק אס היל' צריך -
סדר ביוהכ"פ יב
מילה בפסח מצרים בלילה ואכילה למנווליו ... יג
מתי נאמרה פ' פרה אדומה יד

פשוטו של מקרא

ברש"י ד"ה ויאמר ה' את משה טז, ב, לז
ברש"י ד"ה ונכרת לז, ט לז
ברש"י ד"ה כל דם ל, י, טז
ברש"י ד"ה ונתתי פני לז, י, טו
ברש"י ד"ה ונשא עונו לז, טז לז
ברש"י ד"ה כמעשה ארץ מצרים יח, ג, יח
ברש"י ד"ה אני ה' יח, ו, טז
בפ' נצורע ברש"י ד"ה להניף יד, יב, יח

רשימת ביאורי כ"ק אדמו"ר שליט"א בפרש"י -
פ' קדושים יט

ח ס י ד ו ת

למה נקט הסדר בנוגע לרשב"י מצה, יין, -
כ אתרוג וסוכה
למה נקט אדה"ז הפסוק שמדבר אודות מעלת -
כב הגוף
ההשפעה לעוברי רצונו, איך היא מס' -
כג השתלשלות
ש ו נ ו ת

ש ו נ ו ת

אמירת ולקחת סולת בשבת חוהמ"פ כד
כיצת הרב המגיד לבעש"ט בקיץ או בסתיו -
כד (גליון)
מקור לאי יכולת הרה"מ לטבול במקוה -
כה (גליון)
התערבות הרה"מ במחלוקת לטובת מי? -
כה (גליון)
ה י ו ם י ו ם

ה י ו ם י ו ם

הערות ללוח היום יום כו

ה ג ד ה ש ל פ ס ח

א: מ"ש בהגדה שכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע ה"י שובר את האפיקומן לחמש חתיכות (ופעם נזדמן כו') וביאר אשר המצה האמצעית היא כנגד יצחק וצ"ל שבירה ובה' חתיכות - המתקת ה' גבורות דיצחק באפיקומן השפעת מזון חסד דאברהם (שיחות תרח"ץ) - וראה בכיארדים ע"י שסח - להעיר מכ"ז למ"ש בסה"ש תש"ה ע"י 83 וז"ל: די מקובלים האחרונים זאגן אז מען דארף באהאלטן דעם אפיקומן צווישן ב' כרים ווייל ב"פ כל איז בגמטריא תם און בצירוף דעם א' פון אפיקומן איז דאס אמת, אזוי ווי דעם ציור פון אן אלף איז ג' קוין פלעגט מען זיך נוהג זיין צוברעכן דעם אפיקומן אין דריי שטיקעלעך און הו"ד כ"ק אדמו"ר הרה"ק האט געזאגט אז אויב מען טוט דאס ווי א תם איז אמת,

ויל"ל שמזה אין רא"י שא"ל שכ"ק אדמו"ר מהורש"ב ה"י נוהג בעצמו לשברו לה' חתיכות ורק אמר שאם שברו לג' אז הוא תם*

הרב נ,ד, דובארו
- ברנקלין נ,י, -

ב. בהגדה של פסח (קה"ת תשמ"ו) ע' שצד מבואר בארוכה החילוק בין חגה"פ לחגה"ס, דחג הסוכות קשור עם מצות ישיבה בסוכה, דמה ששבעת ימים אלו הם "זמן מיוחד" ונקבעו לחג - הוא מצד הציווי "בסוכות תשבו שבעת ימים", וענין זה (מצות ישיבה בסוכה) הוא המבדיל את ז' ימים אלו מכל ימי השנה ועושה אותם ל"חג", משא"כ מה שז' ימי הפסח הם "זמן מיוחד" ונקבעו ל"חג" הוא (לא מצד המצוה דאכילת מצה וכיו"ב, כי אם) מצד הענין דיציאת מצרים, ולאחרי שז' ימים אלו נקבעו ל"זמן מיוחד" ו"חג" (מצד הענין דיצי"מ) הנה לאחרי זה יש על זמן זה כמה מצוות ודינים, כולל מצות אכילת מצה ואיסור חמץ, וכמבואר בארוכה בלקו"ש שם חילוק זה שבין חגה"ס לחגה"פ,

ושם בע' שצו, כשמבאר שם שחגה"פ הו"ע בפני עצמו "אינם קשורים עם ענין המצות שבו", איתא שם בהערה 16 וז"ל: "וכמודגש בהדין (שו"ע אדה"ז או"ח סתצ"א ס"ג, ממג"א וח"י שם) ד"מי שנמשכה סעודתו במוצאי יו"ט האחרון ש"פ עד לאחר

(* ראה גליון רל"ב סי' י"ג,

צאת הכוכבים מותר לאכול חמץ בסעודה", ד"אכילת חמץ (ש)
אינו תלוי כלל בקדושת היום", עכ"ל ההערה,

ולכאורה צ"ע, כי בשו"ע אדה"ז שם (וראה עד"ז במג"א
ס"ם) לאחר שאומר "שאינו תלוי כלל בקדושת היום" - הוא אומר
טעם על זה, "שהרי אף בחוש"מ אסור לאכול חמץ", דמזה מוכח
שהכוונה ב"שאינו תלוי כלל בקדושת היום" היא (לא לקדושת
המועד בכלל, הכולל גם חוה"מ, כי אם) לקדושת יו"ט, דזהו
הוכחת אדה"ז, שמכיון שאיסור אכילת חמץ הוא גם בחוש"מ הרי
נמצא שאינו תלוי כלל בקדושת יו"ט;

[וכן משמע שם מהמשך הלשון לפנ"ז, שמחלק שם מאיסור
עשיית מלאכה לענין שארי דברים החלויים בקדושת היום,
ד"לענין שארי דברים התלויים בקדושת היום, כגון מצות מקרא
קודש עיין סימן תקכ"ט אין צריך להוסיף מחול על הקודש,
וכ"ש לענין אכילת חמץ שאינו תלוי כלל בקדושת היום", והפירוש
בזה בפשטות הוא, שכוונתו בהלשון "קדושת היום" היא לענין
קדושת יו"ט, ועל זה אומר, שאפילו ב"שאר דברים החלויים
בקדושת היום", ונקט דוגמא "כגון מצות מקרא קודש עיין
סימן תקכ"ט" (וראה בסימן תקכ"ט ס"ה שמצות מקרא קודש היא
רק ביו"ט ולא בחוש"מ), הנה גם בדברים אלו אין צריך להוסיף,
דמה שצריך להוסיף מחול על הקודש הוא רק בענין שביתה ממלאכה,
ולא בשאר דברים החלויים בקדושת יו"ט, ועל זה ממשיך "וכ"ש
לענין אכילת חמץ כו", שאי"ז תלוי כלל בקדושת יו"ט, ורק
בקדושת הרגל בכלל (שהרי איסור זה הוא גם בחוה"מ), הנה
בענין זה ודאי א"צ להוסיף],

ועפ"ז צריך ביאור במ"ש בהערה הנ"ל, שבדברי אדה"ז
בסימן תצ"א (דאכילת חמץ אינו תלוי כלל בקדושת היום) מודגש
הענין (המבואר בהשיחה שם) שחגה"פ הו"ע בפני עצמו - דלכאורה
הרי אדה"ז מדבר שם לכאורה בענין קדושת יו"ט, והרי דבר זה
אינו שייך לכאורה להמדובר שם שהרי גם באם היו אומרים
שגדרו של חג זה הוא מה שהוא "חג המצות" (ודלא כמבואר שם) -
גם אז ה"י מוכן היטב דברי אדה"ז שם שאיסור חמץ אינו תלוי
כלל בקדושת יו"ט,

והנה בהשיחה שם בהערה הנ"ל, לאחר שמביא את דברי
אדה"ז בסימן תצ"א דאכילת חמץ אינו תלוי כלל בקדושת היום,
מוסיף על זה בשוה"ג, וז"ל: "ועפ"ז צ"ל שמ"ש אדה"ז
בסימן תלב ס"ג "ולמה אין מברכין שהחיינו קודם הבדיקה,
לפי שמצוה זו היא לצורך הרגל לתקן הבית ולבער החמץ מתוכו
לצורך המועד, לפיכך היא נפטרת בברכת שהחיינו שמברכין
ברגל בקידוש לילה - אין הכוונה ב"לצורך הרגל" "לצורך

המועד" לקדושת המועד, כ"א הזמן דהרגל", עכ"ל ההערה בשוה בשוה"ג שם, וגם מזה משמע ש"ל דמ"ש אדה"ז בסימן תצ"א "שאינו תלוי כלל בקדושת היום" כוונתו היא לקדושת הרגל, וצריך ביאור, דלכאורה פירוש הפשוט בשו"ע שם הוא לכאורה שהכוונה ב"בקדושת היום" היא לקדושת יו"ט, ועל זה אומר אדה"ז שאיסור חמץ אינו שייך לקדושת יו"ט אלא לקדושת הרגל (שהרי אף בחוה"מ יש איסור זה), ועפ"ז - אין שום קושי במ"ש בסימן תל"ב שביעור חמץ הוא "לצורך הרגל,, לצורך המועד",

שהרי גם לפי המבואר בארוכה בהשיחה שהגדר דחג הפסח הוא (לא הענין דמצה וחמץ, כי אם) הענין דיצי"מ, ולאחרי שנקבע לחג יש בו הדין דאיסור חמץ (ודלא כחג הסוכות שגדרו של החג הו"ע הישיבה בסוכה) - הרי גם לביאור זה, יש לפרש (לכאורה) דברי אדה"ז (בסימן תל"ב) "לצורך הרגל" כפשוטם, דמכיון שמדיני חג זה הוא איסור חמץ, הרי איסור חמץ שייך להחג, לא רק לזמנו של החג אלא גם לענינו של החג, ועד שנקרא בכתוב בשם חג המצות, וא"כ שפיר יש לומר שביעור חמץ הוא "לצורך הרגל,, לצורך המועד", כי ענין זה (מה שבימים אלו צריך להיות הבית מבוער מחמץ, הוא לא רק דין בהזמן דימים אלו, אלא) הוא מסתעף מהחג, כלומר, דאין הפירוש שבז' ימים אלו יש שני דינים שונים, (א) שהם חג, (ב) שאסורים בחמץ, כי אם, ששני ענינים אלו קשורים זה בזה, דמה שבז' ימים אלו אוכלים מצה ולא חמץ הוא מסתעף מענין ה"חג" שבהם, כלשון הכתוב "חג המצות", וכל החילוק בין חגה"פ לחגה"ס הוא רק מה הסיבה ומה המסובב, דבחגה"ס - המצוה דישיבה בסוכה היא הסיבה, והחג הוא מסובב, ובחגה"פ הוא להיפך), ומכיון שאיסור חמץ הוא מסתעף מהחג - הרי הפירוש ד"לצורך הרגל" יש לפרש כפשוטו (לצורך קדושת הרגל, מכיון שקדושת הרגל "דורש" שהבית יהי' מבוער מחמץ),

ומ"ש בהערה בשוה"ג שם שכוונת אדה"ז ב"לצורך הרגל" הוא להזמן דהרגל" - הנה ממה שנכתב הערה זו לא בתור הערה בפני עצמה ורק בתור הערה להערה 16 (שמובא שם דברי אדה"ז בסימן תצ"א), מוכח מזה, שההכרח לפרש כן בסימן תל"ב הוא לא מצד החילוק דחגה"פ לחגה"ס המבואר בכללות השיחה, כי גם לפי חילוק זה יש לפרש הלשון "לצורך הרגל" כפשוטו, וכל ההכרח הוא רק מדכתב אדה"ז בסימן תצ"א "שאיסור חמץ אינו תלוי בקדושת היום", וצריך ביאור: הרי כוונת אדה"ז בסימן תצ"א, בפשטות, היא (לכאורה) שאיסור חמץ אינו תלוי בקדושת יו"ט (אלא בקדושת הרגל והמועד, שהרי איסור זה הוא גם בחוש"מ) - וא"כ, הרי הפירוש ד"לצורך הרגל,, לצורך המועד" (בסימן תל"ב) אפשר לפרש כפשוטו?

מ כ ת ב כ ל ל

ג. במכתב הכללי דר"ח ניסן איתא: שבשעת יציאת מצרים היו ב' תנועות שונות (א) חפזון; (ב) ביד רמה,

ומבאר ב' תנועות אלו בעבודת ה': שבכל עניני "סור מרע" צ"ל באופן ד"חפזון"; ובכל ענינים ד"ועשה טוב" צ"ל באופן ד"ביד רמה",

וא"מ: בנוגע ליצי"מ היו ב' התנועות בבת-אחת ובאותו ענין דיציאה ממצרים שהוא ענין ד"סור מרע", היינו, שב"סור מרע" גופא היו הן ה"חפזון" והן "ביד רמה", ואילו בנוגע להביאור בעבודת ה', מבאר ומחלק ב' התנועות, שב"סור מרע" צ"ל "חפזון", וב"ועשה טוב" צ"ל "ביד רמה",

הרב לוי גולדשטיין
- ברוקלין נ, י, -

ל ק ו ט י ש ל ח ו ת

ד. בלקו"ש ח"א ע' 230 סעיף ט"ו מביא וז"ל: דאס איז אויך א סיוע צו דעם וואס מען פירט זיך ביי חסידים, און אזוי האט מען געזען אויך ביי די רבינים, אז שבת ויום טוב טאנצט מען, מען פאטשט מיט די הענט וכו' כאטש אז לויט דער משנה פארלאנגט דאס א ביאור מיוחד על פי נגלה פונדעסטוועגן טוט מען עס בפשטות, עכ"ל,

ומציין היתר בזה משו"ת מנחת אלעזר ח"א סכ"ט ששם הוא מביא את דברי הרמ"א סימן של"ט ומסיים שם עכ"פ אין ההיתר ברור להרמ"א בפרט לעשות כן לכתחלה וכו' וממשיך שם אריכות שלמה בקשר לרמ"א ומנסה ללמוד שגם לדברי הרמ"א יהי' ההיתר מלכתחילה עיי"ש בארוכה,

וצ"ע מה שהמנחת אלעזר הביא משו"ת הרמ"א ס"י קכ"ה ששם מובא היתר מלכתחילה וז"ל: וכבר פשוט היתר הטפוח והריקוד בשבת בכל מקום ואף מצוים לכותים לנגן בכלי שיר והכל הוא מטעם דברי התוס' דלא שייך גזרה זו בזמן הזה, ע"כ,

אברהם ישע"י הולצברג

- ישיבה גדולה מיאמי פלארידא -

ה. בלקו"ש פ' מצורע (ס"ג ד') כתב וז"ל: און דאס איז דער טעם פארוואס אין הל' מחוסרי כפרה זאגט דער רמב"ם "מביא על ידו קרבנות עשיר" - וויל דער דין מצד "מחוסרי כפרה" איז, אז מצד ענין הערבות קען א צווייטער איד איבערנעמען אויף זיך די הבאת הקרבן פונעם מצורע (כאילו דער נודד וואלט געווען דער מצורע), און וויבאלד דער נודד ווערט דער מביא ומקריב פון דעם קרבן מצורע, דערפאר ווערט (אין דעם פרט) געמאסטן יוטיטן הישג יד (ניט פונעם מצורע, נאר) פון דעם נודד, און אויב "יד הנודד משגת" דארף ער ברענגען קרבנות עשיר, ווייל "ואם דל הוא אמר רחמנא ולא דל הוא", עכ"ל.

והנה ממ"ש "אז מצד ענין הערבות קען א צווייטער איד איבערנעמען אויף זיך די הבאת הקרבן פונעם מצורע" וגם ממ"ש דהנודד נעשה המביא והמקריב של הקרבן, וגם מתוכן הענין דלכך ה"ז לפי ההישג יד של העשיר הנודד, מוכח מזה דאין הפי' בדמפריש קרבן ע"מ שיתכפר בו חבירו דמתנה קא יהיב לי' אבל הבעלים על הבאת הקרבן והקרבת הקרבן הוא המתכפר, אלא דהפי' הוא דבאמת המפריש עבור חבירו הוא הוא הבעלים בההבאה וההקרבה, אלא דקרבתו מועיל עבור המתכפר כנ"ל, וראה בט' דבר אברהם ס' י"ד שחקר בזה, ובס" ברכת יצחק ח"ב ס' ח' בארוכה, וזהו הביאור שבהשיחה דמכיון דזהו קרבנו של הנודד לכן הוא תלוי לפי הישג ידו, וזה למידין מדין ערבות כנ"ל דעי"ז שהוא מביא קרבן ה"ז מועיל עבור חבירו.

ולכאורה יש להקשות בזה ממ"ש הרמב"ם הל' תמורה (פ"א ה"ד) וז"ל: המתכפר הוא שעושה תמורה, אבל לא המקדיש, כיצד הקדיש בהמה שיתכפר בה חבירו, כגון שהקדיש קרבנות נזיר שיתכפר בהם פלוני הנזיר, אותו הנזיר הוא שעושה בהם תמורה, אבל לא זה שהקדיש לפי שאינם שלו, עכ"ל. הרי משמע מזה דסב"ל להרמב"ם דבאמת אין זה קרבנו של המקדיש, אלא שנותנו להמתכפר, וה"ז קרבנו של המתכפר, והמתכפר הוא הבעלים על הקרבן, ומהשיחה משמע דאינו כן, דבאמת ה"ז קרבנו של המפריש וכנ"ל, ועי' בס' דבר אברהם שם.

ועי' גם בתמורה י, א, דאמר ר"נ אמר ר"ה תנא קרבנו לה' על נזרו מלבד אשר תשיג ידו, וכי נזיר נידון בהישג יד, הא כיצד קרבנו לה' על נזרו שהפריש משלו מלבד אשר תשיג ידו שהפרישו לו אחרים

למאי הילכתא אילימא לענין כפרה פשיטא דמכפר לי' מתנה קא יהיב ליה עיני"ש, משמע מזה ג"כ שהוא בגדר מתנה וה"ז קרבנו של המתכפר, ולא של המתכפר, ולא של המפריש.

שו"ר בס' משאת משה פסחים (ס"ל קכ"ז) שהאריך בזה, ומדייק ממ"ש הרמב"ם בהל' מעה"ק שם, דלמה נקט נקט הדין רק באופן שאמר חטאתו ועודתו כו' של פלוני עליו, ולמה לא כתב סתם שהפריש קרבנות שיתכפר חבירו? ורצה לחדש דבאמת יש נפק"מ בזה, דאם אומר חטאתו ואשמו וכו' עליו ה"ז קרבנו של המפריש והוא הבעלים. על הקרבן, וכמ"ש הרמב"ם "הרי זה מניחו להקריבן על ידו ומתכפר לו" דהיינו שהמתכפר זוכה רק בהכפרה ולא בגוף הקרבן, ובכה"ג באמת סב"ל להרמב"ם דהמפריש עושה תמורה, כיון שהוא הבעלים, ומ"ש בהל' תמורה דרק המתכפר עושה תמורה שם איירי שלא אמר "עליו" אלא הקדיש קרבן עבור חבירו, דבכה"ג ה"ז לגמרי של המתכפר, ובזה אמרינן בהך דנזיר דמתנה הוא דקא יהיב לי', יעו"ש בארוכה, ועפ"ז ביאר גם הגמ' בערכין יז, א, דאיירי באומר "עליו", דלמה צריך הנודר להביא ובקרבנות דעשיר אף שהמצורע הוא עני, כיון דזהו קרבנו של הנודר שהוא המביא והמקריב עבור המצורע, וכיון שהוא נכנס במקום המצורע ה"ז תלוי לפי הישג ידו, כעין מה שנתבאר בהשיחה.

ולפי דבריו מובן דלא קשה כלל ממ"ש הרמב"ם בהל' תמורה ומהך דתמורה י, א, כיון דבהשיחה איירי באופן שאמר "קרבנו של מצורע זה עליו" כמ"ש הרמב"ם, ובזה שפיר אמרינן דהנודר הוא בעל הקרבן וכנ"ל.

אלא דלפי דבריו לכאורה יל"ע, דבאומר קרבנו של מצורע זה עליו נמצא דבנדרו כאילו מפרש בהדיא שהוא יהי' הבעלים על הקרבן, (דזהו בפשטות החילוק אם אמר "עליו" או מפריש סתם לכפרת חבירו) א"כ לפי"ז יל"ל דגם מצד הל' נדרים מחוייב להביא קרבן עשיר, דה"ז כאילו נדר להביא קרבנות. לפי הישג ידו, ובהשיחה נתבאר דמצד הל' נדרים אפשר גם בקרבנות עני, דלכן לא הזכיר הרמב"ם בהל' מעה"ק שאם הוא עשיר חייב בקרבנות עשיר, ואולי יש לחלק בזה, דבפועל התכוון לקרבנות עני, כיון שהמצורע הי' עני, ומצד דין נדר חל חיובו רק על קרבנות עני.

ועי' מ"ש הגר"מ זעמבא הי"ד בזרע אברהם ס"ל כ' אות כ"ה לבאר דברי הרמב"ם בתמורה דאין המקדיש

ממיר כיון שאינו שלו עפ"י מ"ש התוס' בזבחים ו, א
וביזמא נא, ב, דהיכא דשני שובפין כפרתן שוה מקופיא
חשיבי שותפין ואין ממירין, אבל אם אחד כפרתו
קבועה מיחשב הוא הוא הבעלים וכטל דין השותף שיש
לו רק כפרת קופיא עיי"ש, עד"ז י"ל בענין זה דאף
דהמקדיש חשוב בעלים מ"מ כיון דיש מתכפר והוא
עיקר בעלים בטל שם בעלים של המקדיש שעכשיו אינו
שלו, וזה דקניא לי' לכפרה שגם עכשיו כדידה אלים
כחו למיחשב רק הוא בעצמו הבעלים, וממשיך שם דהיכא
דאין המתכפר חשוב בעלים שפיר גם המקדיש יש לו
דין בעלים, כעין סברת התוס' בזבחים דגם כפרת
קופיא מיחשב בעלים במקום שאין בעלים עדיפי מיניה.
עיי"ש בארוכה, ועיי"ש עוד באות כ"ד שהביא בזה
הגמ' חולין מ, ב, דכיון דקניא לי' לכפרה כדידי'
דמיא, דלפי"ז אולי אפ"ל דאה"נ בתחילה הרי הנודר
מקדישו להביאו עבור המתכפר ע"י קרבן שלו דהנודר,
ולכן צ"ל לפי הישג ידו של הנודר, אבל אח"כ בנוגע
לפועל כיון דיש כאן מתכפר נעשה הוא הבעלים ורק
הוא יכול להמיר, ואכתי יל"ע בזה.

ועי' גם בכלי חמדה פ' כחוקותי אות ג' שביאר
כוונת הרמב"ם בהל' תמורה הנ"ל, דכיון דתמורה צריך
בעלים דוקא, א"כ בכל מקדיש לאחר שהקדיש ה"ז אינו
שלו ושוב אינו הבעלים, אך כיון דקניא לי' לכפרה
כדידיה דמיא, ולכן בהקדיש להתכפר בו אחר, הרי
באמת אינו שלו כלל אלא של המתכפר ולכן המתכפר
עושה תמורה ולא המקדיש, ועי' בס' מלחמות יהודא
סי' ל"ה, ודבר שאול תמורה סי' י', ועי' בשלמי
שמחה ח"ב סי' ע"ו שביאר כוונת הרמב"ם דאינו שלו
לענין כפרה, ולתמורה בעי בעלים של כפרה, ולא של
ממון, אבל גם המקדיש הוה בעלים מכח זכות ממון
שיש לו, ויל"ע עוד בכ"ז.

ומ"ש בגליון הקודם לבאר דברי הרמב"ם ממ"ש
בהט"ז עיי"ש, ראה בס' משאת משה פסחים שם, וס'
זכרון שמואל סי' ע"ח שכתבו כעיי"ז.

*

*

*

(ב) מה ששאל אחד הת' בגליון הקודם ס"ג עיי"ש,
הנה מה שכתב לפרש דהל' י' בא לחדש ענין הב' לענין
המתכפר, זה לא כתוב בהערה, אלא איירי רק בנוגע
להל' ט', דהל' ט' נוגע רק לענין קיום נדרו,
וממילא אין מן הצורך להקדים לפניו ה"י דאיירי
אודות כפרת חבירו, אבל אין כתוב בהערה דה"י

מחדש דין הבי'.

ומ"ש הנ"ל בכוונת ההערה דמצד הל' נדרים בלבד אפשר להנודר להקריב חטאת ואשם בב'יהמ"ק בלי כפרת חבירו, הנה גם זה לא כתוב שם, דבודאי לדינא בעינן שיתכפר חבירו, אלא דהוידוש כאן איירי רק בדיני נדר, דנדרו חל וצריך לקיים נדרו, אלא דכאן לא נחתינן לדין הבי' דעי"ז מתכפר חבירו, ובזה איירי בהל' מחוסרי כפרה.

ומה שהקשה הנ"ל דכיון דבהל' מעשה זקרבנות איירי בדיני נדר מה שייך כאן הל' י' אודות כפרת חבירו, אולי אפ"ל עפ"י מה שהביא הנ"ל דמחוסרי כפרה אי"צ דעת (רמב"ם הל' מחוסרי כפרה פ"א ה"ה) ולכן בה"ט דאי"צ דעת איירי רק אודות הנודר, מה שהוא צריך להביא לקיים נדרו, משא"כ בהל' י' הנה שם נוגע לדיני קיום נדריו מתי מחוייב לקיים נדרו וכו' כגון באם בתחילה לא רצה אותו פלוני אין נדרו חל ואי"צ להביא כלום, ועד"ז בחטאת ואשם אם אח"כ לא רצה ליכא עליו שום חיוב להביאו בב'יהמ"ק מצד קיום נדרו וכו', וכ"ז נוגע לדיני נדר דאיירי בזה כאן בהל' מעה"ק, משא"כ בה"ט דאי"צ דעת לא שייך כל חילוקים אלו ולעולם צריך לקיים נדרו, ועפ"ז מתורץ ג"כ מה שהקשה שם דלמה לא הביא חידוש הבי' בנוגע למצורע וכו' דלפי הנ"ל מובן דכאן בהל' מעה"ק איירי רק בנוגע להל' נדרים, וה"י הם פרטים בדיני נדרים כנ"ל.

ומ"ש הנ"ל, דבפשטות אפשר לתרץ מצד דמחוסרי כפרה אי"צ דעת כו' הנה דבריו אינם מתרצים הקושיא, דלמה לא הקדים הרמב"ם בכלל דאפשר להקריב קרבן מצורע ע"י אחר, כמו שכתב בסוף הל' מחוסרי כפרה "הרי זה מביא על ידו קרבנות עשיר" ומה נוגע כאן אם צריך דעתו או לא.
הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
- ר"מ בישיבה -

ש י ח ו ת

ם במה ששאל כ"ק אד"ש בהתוועדות דשה"ג דמה מוסיף הרמב"ם בהל' שבת פ"כ הי"ד לענין גר תושב "ומותרין לעשות מלאכה בשבת לעצמן בפרהסיא כישראל בחול" לכאור אפ"ל דבגמ' כריתות ט, א, יש דיעה שמותר "כישראל בחולו של מועד" ויש דיעה "כישראל ביו"ט" והרמב"ם פסק כהמ"ד "כישראל בחול" ככן נקט גם לשון זה.

ש.מ.א.

ו. במה שהעיר כ"ק אדמו"ר שליט"א (ביחידות להרבנים ראשיים לא"י, ביום א' כ"ו אדר שני) בנוגע למשה רבינו, לפי המבואר בתו"כ ר"פ אחרי ד"אחיך בכל יבוא ואין משה בכל יבוא" דיש להסתפק דכיון דגילתה התורה דכנסת בקה"ק בעי סדר מיוחד בקרבנות וכו' אולי גם אצל משה כן הוא (ויש להוסיף עפ"י מ"ש בגליון הקודם ס"י דגם אהרן ככל השנה ה' צריך כסדר הזה אלמא דא"י קשור עם יוהכ"פ דוקא אלא משום כניסה בהמקום),

ויש לבאר זה (כמ"ש בהדרש והעיון שמות מאמר רכ"ח) דכניסת משה בקה"ק לא ה' מוכרח כלל לשמוע הדברות, כי הדברות שמע משה באוהל מועד, כדאיחא בספרי סוף נשא "ובכוא משה אל אוהל מועד, מגיד הכתוב שה' משה נכנס ועומד באוהל מועד, וקול יורד משמי שמים לבין שני הכרובים והוא שומע את הקול מדבר אליו בפנים" אלא דאם רצה משה ה' יכול ליכנס לקה"ק, ולכן יש מקום להסתפק כנ"ל דאולי אם ה' נכנס ה' חייב בכל סדר הזה,

ובפרט לפי המבואר בזבחים קא, ב אמר רב משה רבינו כהן גדול ה' וחולק בקדשי שמים, שנאמר מאיל המילדאים למשה ה' למנה, ושם בגמ' מיתבי מרים מי הסגירה אם תאמר משה הסגירה זר הוא ואין זר הוא את הנגעים כו' אמר רב נחמן בר יצחק שאני מראות נגעים דאהרן ובניו כתובים בפרשה עיל"ש, נמצא להן מ"ד בשאר הענינים ה' כה"ג כל המ' שנים במדבר, ושייך שהוא בעצמו יקריב קרבנותיו, ועי' ג"כ בפ"י הראב"ד ריש תמיד (כח, א) גבי הא דילפינן דבעינן לשמירת המקדש כהנים ולוויים מדכתיב והחונים לפני המשכן קדמה לפני אוה"מ מזרחה משה ואהרן וכתב הראב"ד וז"ל: מיהו אם תקשו כמו שהקשו בפתרונו החכם הר"ר שמואל החסיד ע"ה דהיכי ילפינן משה ואהרן דכהנים ולוויים בעי, הלא משה כהן גדול הוה כדאיחא בזבחים פרק טבול יום, י"ל אפ"י למ"ד התם כה"ג הוה מ"מ לענין מראה נגעים לא הוה כהן כו' עכ"ל, משמע ג"כ דלגבי שאר דברים ה' דינו ככהן גדול, ושייך לומר שהקריב קרבנות עצמו באם נכנס לפני ולפנים,

ובהדרש והעיון שם כתב בפשיטות דמשה לא ה' צריך להסדר של יוהכ"פ עי"ש ועוד אפ"ל דלפי פירוש התורה תמימה (אחרי טז, ד) במ"ש בתו"כ שם "בכל עת זה יוהכ"פ, אל הקודש לרבות שאר ימות השנה" דזה מתאים לדברי המדרש דאהרן ה' יכול ליכנס בכל השנה כסדר הזה, נמצא דכשתו"כ ממעט ואין משה בכל יבוא ע"כ דגם קרבנות אינו צריך, דאל"כ אין שום

הפרש בין אהרן ומשה דשניהם יכולים ליכנס בכל השנה בסוד
הזה, ומזה גופא מוכרח דמשה ממועט מכל הסדר הזה דאינו צריך,
אבל ע"י בתו"כ שם שישנם גירסאות אחרות בהנ"ל,

* * *

ב) בהשקו"ט דאיך מלו בני"י א"ע בלילה (וראה גליון
הקודם שם) יש להעיר גם כמ"ש בשו"ת בית יצחק יו"ד ח"א סי'
כ"ט שהאריך בזה ורוצה ליישב עפ"י מ"ש המהר"י"ט בקידושין
כ"ט דאפשר למול בלילה אם זהו בשביל לאכול קדשים שלא יבואו
לדדי נותר, ותירץ בזה קושיית התוס' שם, ולפי"ז כתב הבית
יצחק לא קשה גם מפסח מצרים כיון שהי' בשביל קרבן פסח עי"ש,
וראה אבודרהם סדר ההגדה ופירושה בד"ה צא ולמד שכתב: "ונתן
להם פסח ומילה שملו ביום י"ד בניסן", ויל"ע מהמכואר במדרש
הנ"ל,

ובהשקו"ט דאכילה מק"פ של משה הוא שלא למנוייו ראה
באור החיים (בא יב, מט) שהביא המדרש ומקשה קושיא זו דאיך
יכול ליתן להם מפסח הלא אגן הפסח נאכל אלא למנוייו, וכתב
וז"ל: ואולי שאמר להם כן כדי שימולו וכישמולו יהי' כמול"ט
פסחיהם כפסחו של משה מבושם כו' עכ"ל, ולפי מה שאמר כ"ק
אדמו"ר שליט"א א"ש, וראה בגליון הקודם שם מהגר"י"ז דבאמת
עשו כולם פסחיהם ביום י"ד כי הערלות לא הי' אז מעכבת,

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי

- ר"מ בישיבה -

ז. בהתוועדות דש"פ צו ש, ז, נת' המדרש בנוגע לטומאת
מת שנתכרכמו פניו של משה עד שהגיע לפרשת פרה אדומה וכו',

וביאר שם, שהעובדה שישנו יהודי שנטמא בטומאת מת -
נגעה בפנימיותו של משה עד ש"נתכרכמו פניו" היינו, שענין
זה גרם למצב של ירידה (כביכול) אצל משה וענין זה נעשה
בבחירת "אתערותא דלתתא" לגילוי חדש בתורה - "פרשת פרה
אדומה",

וצלה"ב:

איך אפשר לומר שהגילוי דפרשת פרה אדומה באה לאחרי
האתעדל"ת של משה ע"י שנתכרכמו פניו, מאחר שמובא בפרש"י
פ' בשלח טו, כה - במרה נתן להם מקצת פרשיות של תורה שיתעסקו
בהם שבת ופרה אדומה, וכן כפסוק כו ד"ה כל חקיו - דברים
שאינן אלא גזירת המלך, כגוף ופרה אדומה,

ובפ' משפטים כד, ד בד"ה ויכתוב משה מפרש"י - מבראשית

ועד מ"ת וכתב מצוות שנצטוו במרה,

הרי, שמצוות פרה אדומה לא לק שנצטוו בה, אלא ה' זה ככתב, בעת שלמד משה דיני טומאת מת,

[ואף שנת' בהתוועדות דש"פ בשלח תשכ"ח; שמצוות אלו לא נצטוו בקיומם אלא רק "שיתעסקו בהם", אבל מוכן שהתעסקות כולל לימוד פרטי המצוות וכו'],

וא"כ איך אפשר לומר ש"פרה אדומה" היתה כגילוי חדש למשה, מאחר שכבר למדו ע"ז במרה,

ואולי משום זה, אין מדרש הנ"ל מובא בפרש"י עה"ת וצ"ל, דמדרשות חלוקת המה, דמ"ד שפניו של משה נתכרכמו אינו טובר שנצטוו במרה דיני פרה אדומה,

* * *

בסעי' יב מבאר הביטוי "נתכרכמו פניו של משה" ע"פ פנימיות הענינים ש"כרכום" - צבעו כעין מראה אדום, המורה על טבעו של עשו - "אדמוני",,, היפך בתכלית מן הקצה אל הקצה לגבי ענינו של משה רבינו, שלימות הקדושה וא"כ העובדה ד"נתכרכמו פניו של משה" - ענין של אדמומית אצל משה רבינו, ,,,

ויש להעיר:

בשו"ע יו"ד סי' לח סעי' א בדיני טרפפות הריאה איתא - ריאה שנמצא בה כל שהוא, ,,, או שהיא ירוקה אמרילו בלע"ז (ובלשון אשכנ"ז געל (רמ"א)) בין שהוא כמראה חלמון ביצה בין שהוא כמראה כרכום, ,,, טרופה, (הרי ש"כרכום" הוא סוג של צבע צהוב),

ועוד - בסעי' ד' מבאר דאם המראה היא אדומה אפילו בתכלית האודם כשירה,

הרי מוכן מהנ"ל, דכרכום אין בו שום אדמומית, אלא צהוב הוא, וישנו נפק"מ להלכה אם נאמר ש"כרכום" הוא אדום, או לא,

ואבקש ביאור מקוראי הגליון בענין הנ"ל,

הרב מיכאל לוזניק
- מיאמי-פלארידא -

פ ש ו ט ו ש ל מ ק ר א

ח. בפרשתינו (יז, י) עה"פ: "ואיש איש מבית ישראל ומן הגר הגר בחוכם אשר יאכל כל דם ונתתי פני כנפש האוכלת את הדם והכרתי אותה מקרב עמה",

נעמד רש"י על המלים "ונתתי פני" ומפרש: "פנאי שלי פונה אני מכל עסקי ועוסק בו",

והנה בפשטות ענין זה של ונתתי פני הוא ענין חמור ביותר ואפי' יותר משאר איסורי כרת, וכמ"ש בפסוק שלפני"ז (ט') "ונכרת האיש,,," משא"כ כאן לא רק שהוא נכרת סתם, אלא כביכול הקב"ה בכבודו ובעצמו פונה מכל עסקיו ומתעסק להעניש אותו,

וע"ל בזה:

א) מה החומר המיוחד באיסור אכילת דם (יותר משאר איסורי כרת) שע"ז נאמר לשון חריף כזה "ונתתי פני", ובפרט שהבן ה' כבר למד בפרשת בא (יב, טו) - וזה ענין שהזמן גרמא - בנוגע לאיסור אכילת חמץ שנאמר "הנכרתה הנפש ההיא" ושם לא נזכר כהלשון החמור כאן ונתתי פני?

ועד"ז קשה ממ"ש לקמן בפ' אמור (כג, כט-ל) בנוגע לא' שלא מתענה ביום הכיפורים, ועד"ז א' שעושה מלאכה ביוה"כ שחייב כרת, ומה א"כ החומר המיוחד באכילת דם יותר מאיסור אכילת ועבודה ביוה"כ?

ואם ת"ל שזה בנה אב לשאר המקומות שכתוב בהם חיוב כרת שזה באופן כזה של "ונתתי פני" - א"כ: א) ה"י צריך להזכיר זאת בכרת הראשון המוזכר בתורה, ב) ועיקר, בפרשה שלאח"ז פרשת קדושים (כ, ג) שוב חוזר ע"ז בנוגע למעביר בנו למולך "ואני אתן את פני,,," וא"כ מובן שאי"ז בנין אב ושוב הדרא קושיא לדוכתא מה החומר באיסור אכילת דם,

ב) גם צ"ל מדוע משנה רש"י מפשטות הכתובים וכותב ש"פני" הכוונה פנאי, למה לא מפרש כפשוטו פני מלשון פנים?

ג) גם צ"ל מדוע בפ' קדושים הנ"ל בענין העכרת בנו למולך חוזר רש"י ומעתיק התיבות אתן את פני פנאי שלי פונה אני,,,

השפתי חכמים מכאן שזהו מפנה שנתנת פנים של מקום ככ"מ זהו לטובה, ולכן מפרש "פני" מלשון פנאי, אבל צ"ל בזה דא"כ מדוע הפסוק כותב פני ורש"י משנה מהמשמעות הפשוטה

ומפרש שזה מלשון פנאי, שמלכתחילה הפסוק יכתוב לשון אחר?
וצ"ב.

הת' שאול משה אליטוב
- תות"ל 770 -

ט. בפרשתינו פרשת אחרי פירש"י בד"ה ונכרת (יז, ט) וז"ל:
זרעו נכרת וימיו נכרתין, עכ"ל,

והנה השפתי חכמים מעיר כאן, וז"ל:

הא דלא פ"י זה לעיל (כנראה שכוננתו היא לפסוק (יז, ט)
ששם כתיב: ונכרת ההוא מקרב עמו) נראה משום דלעיל כתב מעמו
שהיא לשון יחיד אבל מעמיו הוא לשון רבים משמע קצת הרבה
מיני כריתות, עכ"ל,

והנה נוסף לזה שתירוצו הוא דוחק, שהרי אם הי' הכרחו
של רש"י מתיבת "מעמיו" הי' רש"י מעתיק גם תיבה זו מן הפסוק,

עוד צריך להבין, שהרי בפרשת צו (ז, כז) כתיב, כל
נפש אשר תאכל כל דם ונכרתה הנפש ההיא מעמ'י, ולמה לא פירש
רש"י כאן מהו כרת, וכאן אי אפשר לתרץ התירוץ של השפתי
חכמים, שהרי כאן כתיב מעמ'י (לשון רבים) ולא מעמה,

ועוד קודם לזה בפרשת תשא (לא, יד) כתיב: ונכרתה הנפש
ההיא מקרב עמ'י, ולמה לא פירש רש"י שם מהו כרת,

* * *

ברש"י ד"ה כל דם (יז, י): לפי שנאמר בנפש יכפר יכול
לא יהא חייב אלא על דם המוקדשים ת"ל כל דם, עכ"ל,

וצריך להבין:

א) בפרשת צו (ז, כז) יש פסוק מפורש: כל נפש אשר תאכל
כל דם ונכרתה וגו',

ואם כן מהו הפירוש ברש"י: יכול לא יהא חייב אלא על
דם המוקדשים וכו',

ב) אם צריכים ביאור כאן למה נאמר כל, אם כן גם בפרשת
צו צריכם ביאור למה נאמר כל,

ומהו הביאור שם,

* * *

ברש"י ד"ה אני הי' (יח, ו): נאמן לשלם שכר, עכ"ל,

(א) והנה רש"י בתחילת פרשת וארא פירש וז"ל: ובלשון הזה מצינו שהוא נדרש בכמה מקומות אני ה' נאמן ליפרע כשהוא אומר אצל עונש כגון וחללת את שם אלקיך אני ה' וכשהוא אומר אצל קיום מצות כגון ושמרתם מצותי ועשיתם אותם אני ה' נאמן ליתן שכר עכ"ל,

ואם כן לפי זה לכאורה כאן שנאמר אצל לאו ולא אצל קיום מצוה ה"י יותר מתאים שיפרש רש"י: נאמן ליפרע,

(ב) רש"י בד"ה אני ה' אלקיכם (יח, ב) פירש, וז"ל: רבי אומר גלוי וידוע לפניו שסופן לנתק בעריות בימי עזרא לפיכך בא עליהם בגזירה אני ה'. אלקיכם דעו מי גוזר עליכם דיין להפרע ונאמן לשלם שכר,

ואם כן פסוק שלנו (יח, ו) הוא פסוק ראשון שמדבר בעריות שעל זה פירש רש"י דיין להפרע ונאמן לשלם שכר,

ואם כן ממה נפשך, אם רש"י סומך שהבן חמש למקרא זוכר מה שפירש לו בכמה פסוקים לפני זה, למה צריך רש"י לפרש זה כלל, ואם מאיזה טעם שיהי' צריך לפרש הענין עוד פעם, למה משנה כאן וכותב רק נאמן לשלם שכר ולא דיין להפרע,*

* * *

ברש"י בד"ה ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא (טז, ב): שלא ימות כדרך שמתו בניו, עכ"ל,

צריך להבין:

(א) מה חסר כאן בהבנת הפסוק שרש"י בא לפרשו,

(ב) אפילו אם תמצא לומר שרש"י מצד איזה טעם, מוכרח לפרש כאן, אבל לכאורה ה"י מספיק אם ה"י מעתיק רק תיבות "זאל יבא" מן הכתוב ותו לא,

אח"כ בד"ה שאחר זה: ולא ימות, מפרש רש"י וז"ל: שאם בא הוא מת, עכ"ל,

וגם כאן צריך להבין, מה בא רש"י להשמיענו, ועוד הרי כבר פירש בד"ה הקודם: שלא ימות וכו',

* * *

ברש"י בד"ה ונשא עונו (יז, טז), צריך להבין למה

(* ראה לקו"ש ח"י"ב פ' אחרי וחכ"ב פ' אחרי (ב), המערכת

מפרש תיבות ונשא עונו, הכתובים בסוף הפסוק, קודם תיבות
ובשרו לא ירחץ הכתובים בתחילת הפסוק,

הרב זו. ראזענבלום

- ברוקלין נ.י. -

ל. עה"פ בפ' אחרי פיל"ח פסוק ג' כמעשה ארמ"צ אשר ישבתם
בה לא תעשו וגו' מפרש רש"י: "מגיד שמעשיהם של מצריים ושל
כנעניים מקולקלים מכל האומות ואותו מקום שישבו בו ישראל
מקולקל מן הכל" והכוונה היא (כמ"ש בעיקר שפ"ח): "ל' מארץ
גושן,

אמנם בהתוועדות ש"פ ויגש ש, ז, נתבאר עה"פ (ויגש
מו, ג) אל תירא מרדה מצרימה, שרש"י מפרש ש"הי' מיצר" -
שיעקב לא חשש מעצם הירידה למצרים בעוד שהמצריים הי' שטופים
בזימה כו' - כי את זה האט באוורענט יוסף בנותנו להם את
אהץ גושן שבה גרו לכדם,

ואבקש מקוראי הגליון לתווך זה - איך הובטח הדבר
(כמשנ"ת בהתוועדות) כאשר ברש"י מפורש ש"אותו מקום שישבו
בו ישראל מקולקל מן הכל"?

ש. ישראלי

- ברוקלין נ.י. -

יא. בפ' מצורע יד, יב כתיב והניף אותם תנופה לפני ה',
ומעתיק רש"י התיבה "להניף" ומפרש "שהוא טעון תנופה חיל",
וצ"ל דהא אצלנו בפסוק י"ב לא כתוב להניף עם למ"ד
אלא והניף, והנה בספר "רש"י פירושי התורה" (מהרב חיים דוב
שעוועל) יש הגירסא "והניף" עם וא"ו, אבל בהדפוסים שראיתי
כולל הפוס ראשון (רג'יו די קלבריאה רל"ה) הגירסא הוא
"להניף",

ויל' דהנה בדפוס ראשון "להניף" אינו ד"ה חדש בפרש"י
אלא בא באמצע רש"י הקודם לזה וכך צ"ל "והקריב אותו לאשם:
יקריבנו לתוך העזרה לשם אשם להניף שהוא טעון תנופה חיל",

והכוונה ברש"י זה הוא כמו שפירש השפתי חכמים ומתוך
דבריו ג"כ משמע ש"להניף" בא באמצע פרש"י הקודם וזה לשון
השפתי חכמים "מדכתיב אח"כ ושחט את הכבש משמע דעדיין חי
והיאך מקריבין אותו אלא יקריבנו לתוך העזרה ונתן טעם בזה
כדי להניף אותו חי לפי שהוא טעון תנופה חי לא כמו אימורי

השלמים וכו' ועד"ז פירש ברא"ס,

מנחם מענדל סופרין

- תות"ל 770 -

יב. בשימת ביאורי כ"ק אדמו"ר שליט"א בפרש"י פ' - קדושים

<u>פרק ופסוק</u>	<u>ד"ה</u>	<u>נת' בהתוועדות</u>
ט, ב,	דבר אל כל עדת בני ישראל	קדושים תשכ"ה (פ) *
ט, יד.	ולפני עור לא תתן מכשול	קדושים תשמ"א
ט, יח	ואהבת לרעך כמוך	קדושים תשכ"ז ¹
ט, כג	שלוש שנים יהג' לכם ערלים	אחש"פ קדושים תשל"ו ²
ט, כה	להוסיף לכם תבואתו	אחו"ק תשכ"ח ³
שם	להוסיף לכם תבואתו	קדושים תשל"ו ³
שם	אני ה'	אחו"ק תשכ"ח ⁴
כ, כז	כי יהג' בהם אוב וגו'	קדושים תשכ"ה ⁵

1 חל"ז ע' 215-224, 2 חכ"ב ע' 103-107, 3 שם ע' 108
 113-113, וראה לקו"ש ח"ז ע' 134 הערה 3, ובשוה"ג, 4 לקו"ש
 חכ"ב ע' 110-113, 5 לקו"ש ח"ז ע' 139-146,

* הנחה פרטית

הרב יוסף יצחק זגלרוב

- ברוקלין נ, י, -

ח ס ל ד ו ת

יג. בלקו"ת פ' שמיני (שמיני יח, א) מבואר ע"ד הרשב"י שבהיותו במערה לא ה' באפשרי לקיים מצות מעשיות כפשוטו, וזה לשונו הזהב: א"כ לא קיים אכילת מצה בפסח וקדוש על היין ואתרוג וסוכה כו',

ולכאורה צ"ל למה: 1) נקט אלו דוקא, 2) בסדר הזה דוקא,

וי"ל - ע"ד הסדר - בב' אופנים: 1) ניסן הוא ר"ה לרגלים ולכן מצוה הראשונה מה"ת המיוחדת בפסח הוא אכילת מצה, ואח"כ יש קדוש על היין (וראה הגש"פ של אד"ש ע"ד הקדוש בלילי פסחים),

2) פ' שמיני הוא בסמיכות חג הפסח וזיל בתר רוב השנים שהן פשוטות דלכן חל בשבת הא' אחרי חה"פ, ולכן - י"ל - נקט בתחילה אכילת מצה כו' שהרי אזיל מיני' לפני איזה ימים כו',

וע"ד מה שנקט אלו דוקא (אף שיש ג"כ מצות שופר שהוא מקרן איל וכמבואר בחסידות הדיוק ועילוי שנלקח מבעל חי) י"ל בג' אופנים:

א) מ"ש בהיום יום - י"ט תשרי: איתא שבאמירת ואת כל מיני תבואתה לטובה יכוון לחטים למצה ולאחרוג - ויש מכוונים - מלבד הנ"ל גם - גפן לקידוש ואז במלא יהי' כל מיני תבואתה לטובה,

וי"ל הביאור במה שנקט אלו דוקא ע"פ מ"ש במדרשים ע"ד חטא עה"ד שיש דיעות כזה וסיכום כל הדיעות ביחד הוא שהיתה: ,,גפן,, חטה,, אתרוג - ועפ"ז מובן שע"י שיתכוון ויכוון שצריך לענינים אלו ולעשות מהם מצות הרי - עי"ז - כל מיני תבואתה לטובה שהרי הם שרש כל הענינים (וכמובן ממה שחטא עה"ד היתה על ידם דוקא),

9) פנין זה מוצאים גם בהלכה שהרי (פת מ) חטה וכן גפן עושה קביעות לגבי ברכה כו' וכמבואר בשו"ע אדה"ז או"ח סי' קס"ז ס"א, רע"ג, ס"ז),

עפ"ז מובן שייכותו להרשב"י:

ענינו הוא תיקון העולם וכמסופר בשבת לג, וכן מסופר בגמ' סוכה שאמר הרשב"י אם שנים הם,,, ואם אחד אני הוא וכמ"ש צדיק יסוד עולם, מזה מובן שתיקון העולם מתייחס להרשב"י ובפרט כמ"ש הרשב"י שיכול להציל את העולם מן הדין כו',

אופן ב' (ע"ד מה שנקט - בלקו"ת - הג' דברים הנ"ל דוקא) י"ל (בהוספה להנ"ל) ע"ד החסידות: מבואר בכ"מ שמצה ענינו מוחין דאבא - חכמה (ראה דרושי אדמו"ר מהורש"ב נ"ע בכ"מ); ויין ענינו מוחין דאימא - בינה; ואתרוג ענינו דעת (ראה דרושי לולב בסידור כו'),

ועפ"ז מובן ששלתם ביחד מרמזים לענין של חב"ד, ומזה מובן הדיוק בג' דברים אלו שהרי עיקר המשכת הפנימיות הוא ע"י המשכת חב"ד דוקא (ראה לקו"ת שלח מכ, א) והרי זהו עיקר ענינו של הרשב"י,

אופן הג' ע"ד הנגלה:

ע"פ מ"ש הרמב"ם הל' ברכות פ"א ה"י: אבל ברכת הנייה שיש בה מצוה כגון אכילת מצה בלילי הפסחים וקידוש היום ה"ז מברך לאחרים כו',

וראה - שם - פ"ט ה"א: כשם שאסור לאדם ליהנות במאכל או במשקה קודם ברכה כך אסור לו ליהנות בריח טוב קודם ברכה,, ואם ה"י פרי הראוי לאכילה כגון אתרוג או תפוח מברך כו',

עפ"ז יומתק: 1) מה שנקט ג' ענינים אלו דוקא, 2) מה שבלקו"ת - שם - נקט אתרוג לפני סוכה - אף שמצות סוכה הוא בלילה הראשון משא"כ אתרוג מתחיל - ביום הראשון, -

שהרי עולה בסדר מדוייק מתאים לפי תוכן הענינים ושייכותם והשפעתם ביחס אל האדם,

ולכן נקט מתחילה: מצה (שנעשה דם ובשר כבשרו) ואח"כ יין (שאינו מתעכל כ"כ) בדוגמת מים שאינם מזין את האדם, ואח"כ יש אתרוג שפעולתו על האדם הוא באופן מקיף שהרי מתייחס אל כח המקיף שבאדם והיינו חוש הריח (וכנ"ל, וראה לקו"ת שלח נא, ד) ואח"כ נקט סוכה (דוגמת מקיף הרחוק) שפועל ג"כ בהאדם שהרי המקיף שבסוכה (- סכך) קשור ומתאחד עם שכלו שמכוון בהמצוה (שמצות סוכה ה"ז חלק המצוה עצמה),

ויש להעיר ג"כ מירושלמי (המובא בכ"מ בשיחות כ"ק אדמו"ר שליט"א): וכי לית לי' לרשב"י לעשות סוכה לעשות לולב כו',

ומכאן אנו רואים עד כמה מדוייקים הענינים בלקו"ת,

הרב מיכאל אהרן זעלגזאן

- ברוקלין נ, י, -

יד. בס' תניא קדישא פרק י"ב מבאר אודות מצות אהבת ישראל למגדול ועד קטן, ומבאר: " , , , והנפש והרוח מי יודע גדולתו , , , בשגם שכולן מתאימות ואב אחד לכולנה" ,

והנה, הלשון "אב אחד לכולנה" הוא לשון הכתוב במלאכי (ב, י), "הלא אב אחד לכלנו הלא א-ל אחד בראנו גו" ,

ויש להעיר בזה מפירוש המצודת דוד על פסוק זה " , , , פתח ואמר "הלא אב אחד לכלנו" - כי כולנו בני אדם הראשון אנחנו ויש לנו קורבה מפאת הגוף; ו"הלא א-ל אחד בראנו" - ר"ל הלא נפשות הישרים אצולות מאתו ממקור מחצבת הקדש, ויש א"כ לנו קורבה מפאת הנפש, "ע"כ,

(אודות חשיבות הפירוש דמצו"ד יש להאיר משיחת מוצאי יו"כ רצ"ז) (דובר אודות פירוש המצו"ד ואמר כ"ק אדמו"ר הרי"צ נ"ע): " , , , האט דער רבי (כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע) מסיים געווען, דעם מצודת בריינגט דער זיידע, און אז דער זיידע בריינגט דעם מצודת דוד דארף מען זיך אויף אים אפשטעלן , , , "עכלה"ק,

ועפ"ז צ"ב מדוע מביא כ"ק אדה"ז חלק הפסוק המדבר אודות אחדות ישראל שמצד הגוף שלהם, ולא הביא חלק הכת' המדבר אודות אחדותם של ישראל מצד נשמתם, דהרי המדובר שם כתניא הוא אודות מעלת נשמתם* ,

(דרא"ג: יש להעיר שבספר "מפתח לפסוקים, מחז"ל וכו' בספר התניא" (קה"ת תשמ"ה) אינו מביא מראה-מקום זה בכלל),

הרב לוי גאלדשטיין

- ברוקלין נ.י. -

(* בפשטות הלשון בתניא מוכן שאין הכוונה ללשון הכתוב במלאכי, אלא שאדה"ז משתמש בלשון הכתוב, (ויתירה מזו מצינו בכ"מ, שמשתמשים בלשון הכתוב לכוונה אחרת לגמרי - ראה לקו"ש חט"ו ע' 237 הערה 59, חכ"ג ע' 306 הערה 55 ועוד), ובכל אופן פשיטא שכוונת אדה"ז בתניא הוא לא כפי פירוש הפשוט דהמצו"ד, דהרי לפירוש הרי"ז קאי על כל בני אדם כולנו בני אדם הראשון, (ולכאורה כן הוא כוונתו גם בהמשך הכתוב "א-ל אחד בראנו"), משא"כ אדה"ז מדבר כישראל דוקא, כפשוט,

דברים" ועל זה בא מענה מהרה"מ בלי תאריך עליו, ע"פ סברא י"ל שנכתב זמן קצר אחרי תאריך ה"נ^ל, אלא: א) אין ודאות בסבר, ב) מי ערב ע"ז שלא היו עכובים אחרים לפני כתיבת המענה או אחרי כתיבתו? וע"כ יפה נזהר אבא מארי שי' לכתוב "בקיץ או בסתיו",

ב) במה שהביא אבא מארי שי' ע"ד אי יכולת הרה"מ לטבול במקוה, השיג הת' הנ"ל שהביא את זה "מפרופ' וואדניק (ומפרופ' קלאפהאלץ)" וש"ז זה היפך מהסיפנרלים שיש בידינו ("אצל החסידים"), ותמה תמה אקרא: למה הפך את "הרב החסיד המפורסם מהור"ר שמעון מ"מ השו"ב המפורסם דק"ק גאווארטשאו"ר (כמו שכתבו עליו גדולי האדמורי"ם ובעל חלקת יואב בהסכמותיה על סה"ק "ספר בעל שם טוב") ל"פרופסור"? (כנראה לא ידוע להת' הנ"ל ספר מאד חשוב ויקר זה, שכולל בתוכו כל תורות הבעש"ט אשר בספרי תלמידיו ותלמידי תלמידיו כו' עד זמן המחבר המלקט, וגם הובא כ"פ ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א), וכך בנוגע להרה"ח ר' ישראל קלאפהולץ שי', אם ה"ל מעיין במקורות שהובאו שם בשוה"ג של ספר "המגיד הגדול" ה"ל רואה שדברי הבעש"ט המובאים שם המה (ממקורות עתיקות ומסורת נאמנה) מס' עשר אורות, ועיי"ע ס' צוואת הריב"ש הוצ' קה"ת, בהערות לס' קמ"ד, ועוד, למה ממרחק יביא לחמו - בצינו לס' מדרש ריב"ש טוב, אם באותו דף ועמוד ב"התמים" שהביא משם ע"ד נסיעת הרה"מ להבעש"ט, נדפס מכתב הבעש"ט להרה"מ (נו' 208) ע"ד רחיצת ידים במקום טבילה במקוה (וכבר צויין אליו ב"המגיד הגדול" שם, ובס' צוואת הריב"ש שם),

ג) ע"ד רצון המגיד להתעלב במחלקות הר"י עמדין והר"י אייבישיץ, כתב אבא מארי שי' "שאינו ידוע איך - ולטובת מי - רצה להתערב", והאריך הת' הנ"ל להראות שהבעש"ט השתמש דכות בפגיעות כו', וע"כ ברור לו שהרה"מ רצה להגן על הר"י אייבישיץ, מנא ל"ל נבואה זו? איך ידוע לו מה רצה הרה"מ לפעול ע"י התערבותו? אולי רצה לידון את הר"י עמדין לכף זכות למרות שהצדק עם הר"י אייבישיץ וכו' וכו'?

(ולהעיר בדרך אגב - ספר הנ"ל הוא ביוגרפיה, ביבלוגרפיה הוא רשימות או תיאור ספרים או כת"י),

הת' יצחק יהונתן שחט
ישיבה גדולה
- לונדון אנגלי' -

ה ל ו ם י ו ם

לח. ז' ניסן - "כינני משפחה של רבינו הזקן ברוכאוויטש,,

כינוי משפחה של הצ"צ: שניאורסאהן", ויש להעיר - ע"ד הרמז - שבשם שניאורסאהן יש תיבת "ניסן" בשלימות, ולהעיר שרבותינו נשיאנו בשם שניאורסאן יש להם שייכות מיוחדת לחודש ניסן,

הצ"צ ל"ג ניסן, אדמו"ר מהר"ש התחלת נשיאותו ל"ג ניסן, אדמו"ר מהורש"ב ב' ניסן, אדמו"ר מוהר"ל"צ הכרתו ביום ב' ניסן, ועד"ז ל"א ניסן, ועפ"ז רואים היאך שהדברים מדויקים,

הרב מיכאל אהרן זעליגזאן

- ברוקלין נ.י. -

לעילוי נשמת
הרה"ח וכו' התמים ר' שלום דובער
ב"ר יהושע ע"ה
ליין
נפטר כ"ה ניסן ה'תשכ"ח

נדפס ע"י
הרה"ת ר' יוסף יצחק וווגתו מרת רבקה נעמי
ומשפחתם שיחיו
ליין